

Warszawa, 22 września 2009 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-613680-IH/09/JA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Kameralna Perła Minister

Uprzejmie informuję, iż na tle skarg wpływających do Rzecznika Praw Obywatelskich ujawnił się problem utrudnień w uzyskaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego w sytuacji, gdy dłużnik alimentacyjny przebywa za granicą (kopię przykładowego listu przesyłam w załączeniu).

Zgodnie z art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.) świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują przy spełnieniu kryterium dochodowego osobie uprawnionej, t.j. osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna, do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, a kiedy posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo. Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego złożony w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej (art. 15 ust. 1-2 ustawy).

W sytuacji, gdy dłużnik alimentacyjny przebywa za granicą osoba ubiegająca się o świadczenie z funduszu alimentacyjnego do prawidłowo wypełnionego wniosku zobowiązana jest załączyć informację właściwego sądu lub właściwej instytucji o podjęciu przez osobę uprawnioną czynności związanych z wykonaniem tytułu wykonawczego za granicą albo o niepodjęciu tych czynności w szczególności w związku z brakiem podstawy prawnej do ich podjęcia lub brakiem możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą (art. 15 ust. 4 pkt 3g ustawy).

Konstrukcja powołanych przepisów prowadzi do wniosku, iż obowiązek przedłożenia przez osobę ubiegającą się o świadczenia alimentacyjne informacji sądu ma na celu ustalenie przez organ administracyjny, czy zostały podjęte starania o uzyskanie świadczenia alimentacyjnego od dłużnika alimentacyjnego przebywającego poza granicami Polski, a także przyczyny niepodjęcia tych starań. Brak odniesienia do skuteczności podjętych przez uprawnionego do alimentacji działań, a także wytycznych co do kształtu i treści informacji właściwego sądu lub właściwej instytucji powoduje rozbieżności w interpretacji przepisów - por. np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 26 sierpnia 2009 r. syg. IV SA/Po 283/09, niepublik.

Jedną z podstawowych przesłanek przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest bezskuteczność egzekucji. Pojęcie bezskuteczności egzekucji oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych; za bezskuteczną egzekucję uważa się również niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z powodu: braku podstawy prawnej do pojęcia czynności zmierzających do wykonania tytułu wykonawczego w miejscu zamieszkania dłużnika, braku możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą (art. 2 pkt 2 ustawy).

Celem ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów jest ochrona praw wierzycieli alimentacyjnych. Długotrwałość procedowania w sprawach egzekucyjnych, gdy dłużnik przebywa poza granicami Polski, a nawet bezczynność właściwych organów obcego państwa w opinii Rzecznika w żadnym razie nie mogą ujemnie oddziaływać na prawa wierzyciela alimentacyjnego pozostającego w kraju, tym bardziej, iż dokonał on wszelkich wymaganych od niego i obiektywnie możliwych w danym stanie faktycznym czynności zmierzających do wypełnienia merytorycznych przesłanek otrzymania świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

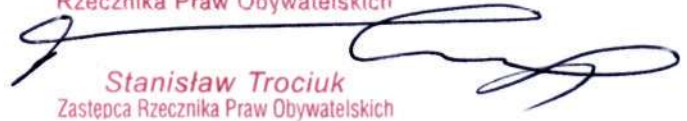
Na marginesie pragnę dodać, iż w okresie obowiązywania ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. Nr 86, poz. 732 ze zm.) kwestie niewłaściwej interpretacji przepisów ustawy wynikające z niejednorodnych informacji sądów odnośnie egzekucji alimentów od dłużnika przebywającego za granicą były wielokrotnie przedmiotem skarg Rzecznika do sądów administracyjnych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister o zajęcie stanowiska w omawianym zakresie. W szczególności będę wdzięczny za rozważenie możliwości dokonania zmiany art. 15 ust. 9

pkt 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów poprzez wprowadzenie upoważnienia do określenia wzoru informacji sądu lub właściwej instytucji określonych w art. 15 ust. 4 pkt 3g ustawy, a następnie wprowadzenia stosownego wzoru.

Z poręczeniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich